

Γιώργος Λιερός *Η διαδήλωση στην Πράγα*

Πράγα, Τρίτη, 26 Σεπτεμβρίου 2000, πρωί.

Τα σχολεία και τα μαγαζιά είναι κλειστά, στους υπαλλήλους οι επιχειρήσεις έχουν δώσει άδειες. Συνεδριάζει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα: οι μανδαρίνοι μιας Αυτοκρατορίας χωρίς Αυτοκράτορα. Στους άδειους δρόμους της Πράγας η πλανητική αρχή δε θα χαιρετήσει το λαό της. Δε θα ακούσει τις ζητωκραυγές των υπηκόων της.

Πλατεία Μίρου, Πράγα 9 π.μ. Οι διαδηλωτές έχουν αρχίσει σιγά σιγά να συγκεντρώνονται. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία νεαρές και νεαροί γύρω στα είκοσι, που είχαν φτάσει με τα πενιχρά οικονομικά τους μέσα από Αγγλία, Γαλλία, Ισπανία, Γερμανία, Δανία, Ιταλία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Τουρκία, Ελλάδα, Η.Π.Α. κ.ά., ανάμεσά τους και ένας μεγάλος αριθμός Τσέχων.

Οι διαδηλωτές, στη συντριπτική πλειοψηφία τους αντικαπιταλιστές, ζητούσαν την κατάργηση της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Δεν είχαν προτάσεις για παγκοσμιοποίηση «με ανθρώπινο πρόσωπο», ούτε καλοπεξεργασμένα σχέδια από σπουδαίους «ανθρωπιστές επιστήμονες» για τη μείωση του χάσματος πλουσίων και φτωχών. Το πολι-

τικό τους πλαίσιο ήταν από τα πιο ριζοσπαστικά που κατατέθηκαν σε τέτοιου είδους κινητοποιήσεις.

Το σχέδιό τους προέβλεπε μετά την κοινή συγκέντρωση τρεις χωριστές πορείες για τον αποκλεισμό του συνεδριακού κέντρου από τρεις πλευρές. Η μπλε πορεία αποτελούνταν κυρίως από τους αναρχικούς. Η κίτρινη πορεία από το ιταλικό *Ya basta*, την Επανίδρυση, τις περισσότερες ελληνικές οργανώσεις. Η ροζ πορεία από το S.W.P. (Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα), τους ρικλέμ δε στριτ κ.ά. Έτσι οι διαφορετικές αντιλήψεις και στάσεις για τη διαδήλωση και τη σύγκρουση μπορούσαν να ξεδιπλωθούν ανεξάρτητα, συγκλίνοντας στον κοινό στόχο (και όχι εξαντλούμενες στο να σκοτώνονται μεταξύ τους, όπως το έχουν συνήθεια στην Ελλάδα).

Την πρωτοβουλία για τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας είχε πάρει το INPEG (Πρωτοβουλία Ενάντια στην Οικονομική Παγκοσμιοποίηση), το οποίο δεν προσπάθησε να καθοδηγήσει τις διαδηλώσεις μ' ένα λεπτομερειακά κατεργασμένο σχέδιο. Το INPEG δε διηύθυνε ούτε διοικούσε. Απλώς προετοίμαζε με κάθε επιμέλεια, για πολλούς μήνες, τις προϋποθέσεις για να εκδιπλώσει ο καθένας από τους μετέχοντες με δική του ευθύνη τη δραστηριότητά του. Θα λέγαμε ότι έδρασε όπως ο αρχαιοελληνικός νομο-

θέτης: απλά χωροθέτησε το πεδίο της πράξης, έδωσε το περίγραμμα της «πόλης», της εξεγεργμένης νεολαίας στην περίπτωση της Πράγας.

Έτσι, 20.000 άνθρωποι, κυρίως νέοι, βάδισαν προς το συνεδριακό κέντρο. Η ενότητα μέσα από τη διαφορά και την ποικιλομορφία. Για τον καθέναν τους ο διεθνισμός δεν ήταν μια νοητική σύλληψη, αλλά μια αισθητή πραγματικότητα: η πραγματικότητα της «πόλης» της εξεγεργμένης νεολαίας αυτού του χώρου, πύκνωσης των συναντήσεων και ανταλλαγών που μετακινείται από το Σιάτλ στην Ουάσιγκτον, τη Μελβούρνη, την Πράγα, τη Νίκαια.

Αυτοί οι άνθρωποι ήθελαν η πορεία τους, η «πόλη» τους να είναι όμορφη, να της δώσουν κάτι το ξεχωριστό. Δεν ήθελαν να είναι μια τυχαία συνάντηση ανθρώπων. Δε νόμιζαν ότι έκαναν μια δημοσιούπαλληλική διεκπεραίωση. Για το πάθος τους να εκφραστούν δεν έφτανε η προκήρυξη, το σύνθημα. Χρειαζόταν η εικαστική ομορφιά, η μουσική.

Το καθημερινό και το συνηθισμένο δεν ήταν για εκείνη την ημέρα. Αυτοσχεδιάζοντας από το τίποτα τις λίγες ώρες που προηγήθηκαν, ο καθένας «πήγε με τα καλά του». Ορισμένα καλλιτεχνικά δρώμενα θα μπορούσαν να φιλοξενηθούν σε μια ακριβή γκαλερί. Μεταλλικά σκεπάσματα σκουπιδο-ντενεκέ χρησιμοποιήθηκαν για ασπίδες. Πάνω σ' αυτές τις λαμαρίνες οι νεαροί διαδηλωτές ζωγράφισαν περίτεχνες παραστάσεις.

Όμορφες οι ίδιες οι ζωντανές διαδηλώσεις, χρειάζονται αλλά και δίνουν το αισθητικό αντικείμενο. Το αισθητικό αντικείμενο είναι μήνυμα και δεσμός ανάμεσα στους ανθρώπους που αλληλοαναγνωρίζονται απ' αυτό, μεσολάβηση στην (με τη φροϋδική έννοια) αλληλοεπένδυση των διαδηλωτών, στο κύμα συγκίνησης που σε κά-

νει να χάνεσαι μέσα στο στρόβιλο της ζωγόνου ενέργειας της διαδήλωσης.

Παρά τις λαιδορίες περί «επαναστατικού τουρισμού», 20.000 άνθρωποι δε μαζεύονται από το πουθενά. Η Πράγα ήταν δυνατή μόνο ως εκδήλωση και συνάντηση μακροχρόνιων διεργασιών που κατ' αρχάς λαμβάνουν χώρα εκεί που δρουν και κινούνται οι στοιχειώδεις αποφασίζουσες συλλογικότητες, δηλαδή στις πόλεις και στους κοινωνικούς χώρους. Αυτή λοιπόν η «μητρό-πολη» των κινημάτων της Ευρώπης είναι η κόρη πολλών άλλων διάσπαρτων «πόλεων».

Κατά τις 12 το μεσημέρι άρχισαν οι συγκρούσεις. Οι διαδηλωτές «πήγαν για καβγά», ήταν όμως καλά προετοιμασμένοι γι' αυτό. Σε αντίθεση με την Ελλάδα, όπου περυσεύουν οι μεγαλοστομίες περί επανάστασης και οι διαδηλωτές στέλνονται με γυμνά χέρια απέναντι στα ΜΑΤ, τα οπλισμένα με αέρια, τα οποία απαγορεύει στον πόλεμο η συνθήκη της Γενεύης.

Ακόμη σε αντίθεση με το πετάω την πέτρα ή το μπουνκάκι και φεύγω, οι διαδηλωτές συγκρούστηκαν σε φάλαγγα πιασμένοι χέρι χέρι, όπως αμώζει σε ελεύθερους πολίτες.

Οι διαδηλωτές ειδικά της μπλε και της ροζ πορείας συγκρούστηκαν με λύσσα για πολλές ώρες. Όμως δεν του έλειψε η ευγένεια και ο ιπποτισμός του περιφρουρημένου πολέμου. Κανένας δεν πείραξε τους απλούς αστυνομικούς, ακόμα και αυτούς που βρίσκονταν λίγες δεκάδες μέτρα από τη συγκρουόμενη διαδήλωση. Το κατάστημα των Μακ Ντόναλντς το φύλαγαν πέντε έξι ατλοί αστυνομικοί όταν πλησίασαν οι διαδηλωτές. Ένας διαδηλωτής με μάσκα τους ζήτησε μάλλον ευγενικά να απομακρυνθούν. Μόλις έφυγαν, έσπασε το κατάστημα. ΤΙΠΟΤΑ ΑΛΛΟ ΔΕΝ ΠΕΙΡΑΧΘΗΚΕ ΔΙΠΛΑ.

Κάποιοι διαδηλωτές επέλεξαν τις περιφρονούμενες εδώ (η ειρωνεία: από μια κατά βάση λεγκαλιστική Αριστερά) «μη βίαιες πρακτικές». Οι Δανοί αναρχικοί για παράδειγμα, μη επιθυμώντας να συγκρουστούν, έκλεισαν τους παράπλευρους της σύγκρουσης δρόμους με καθιστική διαμαρτυρία. Η επιλογή τους έγινε σεβαστή (και από την αστυνομία). Κανένας δεν πήγε στους δρόμους ευθύνης τους να πετάει πέτρες, ξύλα κ.λπ.

Ο γράφων πιστεύει ότι το ελληνικό κίνημα, αντιμέτωπο με μια εξαιρετικά βίαιη (για τα ευρωπαϊκά δεδομένα) αστυνομία, έχει να κερδίσει πολλά από την αποποίηση της «μη βίαιης» ευρωπαϊκής εμπειρίας. Άλλωστε (για να καθιστούμε τους «επαναστάτες» μας), όπως έλεγε η Αρεντ, η μη βίαιη πρακτική, το μόνο ανθρώπινο δικαίωμα του αντιπάλου που σέβεται είναι εκείνο της ζωής.

Στην Πράγα κυριάρχησε η αριστερή πτέρυγα του κινήματος εναντίον της παγκοσμιοποίησης, τα πορτρέτα του Μουμιά και του Τσε, οι κραυγές για επανάσταση. Ο λόγος και η πράξη των περισσότερων διαδηλωτών δεν ήταν μεταρρυθμιστικός αλλά αντικαπιταλιστικός. Αντλούσε την έμπνευσή του από το πρόταγμα για μια άλλη κοινωνία. Η πολιτική και ηλικιακή σύνθεση της όλης διαδήλωσης ήταν διαφορετική από εκείνη της ελληνικής αντιπροσωπίας.

Παρά την πρώτη εντύπωση, οι Τσέχοι δεν ήταν απόντες. 156 οργανώσεις συμμετείχαν στο INPEG και πάνω από 600 Τσέχοι συνελήφθησαν.

Στην Πράγα το ευρωπαϊκό εργατικό κίνημα (εκτός από μερικά ελληνικά συνδικάτα) ήταν απόν. Η ηγεσία του ευρωπαϊκού συνδικαλισμού είναι υπεύθυνη. Τι σχέση έχει με επεισόδια, έκτροπα και εξτρεμισμούς!

Απούσες ήταν και πολλές οργανώσεις της ευρωπαϊκής άκρας αριστεράς. Η Πράγα δε συμπεριλήφθηκε στις προτεραιότητές τους. Απλώς φόρτος εργασίας ή αποτέλεσμα της θέσης τους στο πολιτικό φάσμα, που πλέον δε διακρίνεται από εκείνη των κομμουνιστικών κομμάτων; Δεξιά μετατόπιση;

Γεννιέται κάτι νέο στα αριστερά της άκρας αριστεράς; Η ελευθεριακή, αντιεξουσιαστική φυσιολογία της διαδήλωσης της Πράγας μας προϋδεάζει για νέες συνθέσεις αναρχισμού, οικολογίας, κομμουνισμού; Ένας σύντροφος είπε πρόσφατα ότι αν ο αναρχισμός στα 1970 ήταν ο επίλογος του παλιού κινήματος, ο αναρχισμός στην Πράγα είναι ο πρόλογος ενός νέου κινήματος. Ίσως και να είναι έτσι. Εν πάση περιπτώσει, από το Σιάτλ μέχρι την Πράγα, περνώντας από το Παρίσι, την Αγγλία, τη Γερμανία κ.λπ., φαίνεται να γεννιέται ένα βασικά αντικαπιταλιστικό κίνημα, με νέα χαρακτηριστικά.

Σημείωση.

Από την Ελλάδα συμμετείχαν το ΣΕΚ, το ΠΑΜΕ, το Δίκτυο, το ΕΕΚ, ο ΣΥΝ, το ΜΕΡΑ, το ΝΑΡ, η ΑΚΟΑ, η ΚΑΝ, τα σοματεία από τον ΟΤΕ και αναρχικές και αντιεξουσιαστικές ομάδες.